کتێبەکانی پێغەمبەران

خەڵوەتکردن

بابەت: کتێبەکانی پێغەمبەران لە کتێبی پیرۆزدا

- هەوڵ بدە هەموو ڕۆژێک کاتێکی تایبەت تەرخان بکەیت بۆ دیدار لەگەڵ عیسای مەسیح، بە خوێندنەوە و ڕامان لە وشەکەی.
- نزا بکە، لەگەڵ عیسا قسە بکە و چەند تێبینییەکی کورت لە دەفتەرەکاتدا لەسەر ئەم بەشانەی کتێبی پیرۆز بنووسە.
- ئەوە بنووسە کە کاریگەریی لەسەرت دادەنێت، سەرنجت ڕادەکێشێت، بە جوان یان بە قورسی دەزانیت، یان بۆت ڕوون دەبێتەوە.

ڕۆژی ١ یەکەم نامەی پەترۆس ١:٨-١٣.
مەسیح نووسەری پێشبینییەکانی پەیمانی کۆنە.

ڕۆژی ٢ ئیشایا ١:١٠-٢٠.
پێغەمبەران ڕاستییەکانیان دەربارەی ویستی خودا ڕادەگەیاند.

ڕۆژی ٣ ئیشایا ٤٠:١١-٣١.
پێغەمبەران ڕاستییەکانیان دەربارەی ئەوەی خودا کێیە ڕادەگەیاند.

ڕۆژی ٤ ئیشایا ٥٢:١٣–٥٣:١٢.
پێغەمبەران پێشبینیی هاتنی مەسیحیان کرد.

ڕۆژی ٥ ئیشایا ٥٥:١-١٣.
پێغەمبەران ڕایانگەیاند کە مەسیح گەلان بانگهێشت دەکات. (وەرگێڕانی جێگرەوە)[1]

ڕۆژی ٦ یەرمیا ٢٣:١-٦.
پێغەمبەران دژی شوانە خراپەکان (سەرکردەکان) پێشبینییان کرد.

ڕۆژی ٧ یەرمیا ٢٣:١٦-٣٢.
پێغەمبەران دژی پێغەمبەرە درۆزنەکان پێشبینییان کرد.

ڕۆژی ٨ حزقیێل ١٨:١-٣٢.
پێغەمبەران خەڵکیان بۆ تۆبەکردن بانگ دەکرد.

ڕۆژی ٩ حزقیێل ٣٣:١-١١.
پێغەمبەران وەک ئێشکگرانی خودا ئاگاداریان دەکردەوە.

ڕۆژی ١٠ حزقیێل ٣٦:٢٢-٢٨.
پێغەمبەران پێشبینیی ئەوەیان کرد کە لە پەیمانی نوێدا ڕوو دەدات.

- بیر لە دووەم پاشایان ٦:١٥-١٧ بکەرەوە. خودا دەتوانێت چاوە ڕۆحییەکانت بکاتەوە!
- داوا لە خودا بکە چاوە ڕۆحییەکانت بکاتەوە، بۆ ئەوەی ببینیت کێ لەگەڵتە!
- هەموو ڕۆژێک بۆ کەسێک یان شتێکی دیاریکراو نزا بکە و چاوەڕێ بکە بزانە خودا چی دەکات (زەبوور ٥:٤).

خوێندن

بابەت: کتێبەکانی پێغەمبەران

پێش کۆبوونەوەی داهاتوو، خوێندنی ١٣ بە وردی بخوێنەوە. ئەگەر پرسیارت لەسەری هەیە، بیانnووسە و بە ئیمەیڵ بیانnێرە بۆ سەرکردەی گروپەکەت؛ ئینجا پێکەوە بەدوای وەڵامەکاندا دەگەڕێین.

خوێندنی کتێبی پیرۆز

بابەت: پێشبینییەک دەربارەی خزمەتکاری یەزدان

ئەگەر حەز دەکەیت، دەتوانیت لە ئێستاوە خۆت بۆ خوێندنی کتێبی پیرۆزی کۆبوونەوەی داهاتوو ئامادە بکەیت، بەوەی جارێک ئەو بەشەی کتێبی پیرۆز بخوێنیتەوە.

بۆ ئەمە «شێوازی ٥ هەنگاوەکە» بۆ خوێندنی کتێبی پیرۆز بەکاربهێنە.

بەشەکەی کتێبی پیرۆز ئەمەیە: **ئیشایا ٥٢:١٣–٥٣:١٢**.

لەبەرکردن

هاندەر.

عیسا بەشەکانی کتێبی پیرۆزی لەبەر بوو (لۆقا ٤:١٤-١٣). ئەی تۆ؟

ئەم بەندەی خوارەوە لەبەر بکە، یان هەمان بەند لەو وەرگێڕانەوە لەبەر بکە کە پێت باشترە.

کتێبەکانی پێغەمبەران
عیبرانییەکان ١:١-٢

لە ڕابردوودا خودا زۆر جار و بە چەندین شێوە
لە ڕێگەی پێغەمبەرانەوە
لەگەڵ باوباپیرانماندا قسەی کرد،
بەڵام لەم ڕۆژانەی کۆتاییدا
لە ڕێگەی کوڕەکەیەوە لەگەڵ ئێمەدا قسەی کردووە.
عیبرانییەکان ١:١-٢

[1] وەرگێڕانی یۆنانیی کۆنی پەیمانی کۆن (سێپتواجینت) ئیشایا ٥٥:٥ بەم شێوەیە وەردەگێڕێت: «*گەلانێک* بانگ دەکەیت کە نەتدەناسین، و ئەو *گەلانەی* تۆیان نەدەناسی بە پەلە دێن بۆ لات» (کۆ).

١٣. کتێبەکانی پێغەمبەران

پێغەمبەرانی پەیمانی کۆن ئەمانە بوون: ئاموس (٧٨٨-٧٣٧ پ.ز.)، یونس (٧٨٣-٧٤٣ پ.ز.)، هۆشەع (٧٥٤-٧١٤ پ.ز.)، ئیشایا (٧٤٠-٦٨٠ پ.ز.)، میخا (٧٣٧-٧٢٧ پ.ز.)، ناحوم (٦٦٠ پ.ز.)، سەفەنیا (٦٣٩-٦٣٠ پ.ز.)، یەرمیا (٦٢٧-٥٨٦/٥٥٠ پ.ز.)، دانیال (٦٠٥-٥٣٧ پ.ز. و سەدەی دووەمی پ.ز.)، حزقیێل (٥٩٣-٥٧١ پ.ز.)، حەبەقووق (٦٠٨-٦٠٥ پ.ز.)، عۆبەدیا (دوای ٥٨٦ پ.ز.)، حەگەی (٥٢٠ پ.ز.)، زەکەریا (٥٢٠-٥١٨ پ.ز.)، یۆئێل (٥٠٠-٤٠٠؟ پ.ز.) و مەلاخی (٤٣٢-٤٢٠ پ.ز.). سەبارەت بە پێشبینییەکانیان، هەندێک لە پێشبینییەکان بە شێوەیەکی *ڕاستەوخۆ* هاتوونەتە دی یان دێنە دی، و هەندێکی تریان بە شێوەیەکی *ناڕاستەوخۆ*. بەڵام هەموو پێشبینییەکانیان دەبێت لە ڕووناکیی ئەوەدا ڕاڤە بکرێن کە پەیمانی نوێ ئاشکرای دەکات!

ئ. پێغەمبەران لە پەیمانی کۆندا

١. پێغەمبەر چییە؟

لە پەیمانی کۆندا «پێغەمبەر» کەسێکە کە پەیامێک لە خوداوە بۆ مرۆڤەکان دەهێنێت (دواوتار ١٨:١٨). وشەی «پێشبینیکردن» واتای «ڕاگەیاندن»ە. پێغەمبەران لە ڕێگەی ئیلهامی ڕاستەوخۆی ڕۆحی خوداوە ئاشکراکردنیان (پەردەلادان) وەردەگرت. ئاشکراکردنەکان بە شێوەیەکی سەروسروشتی دەخرانە ناو هۆشی پێغەمبەرانەوە. لەم کارەدا خودا کەسایەتیی تایبەتی پێغەمبەرەکەی وەک خۆی دەهێشتەوە. هەر پێغەمبەرێک بە شێوازی تایبەتی خۆی قسەی دەکرد. پێغەمبەران جیاوازییان دەکرد لەنێوان قسەکانی خۆیان و وشەی خودادا، و ڕایاندەگەیاند کە ئاشکراکردنەکانی خودا لە دڵ یان بیرکردنەوەی خۆیانەوە سەرچاوەیان نەگرتووە (دووەم نامەی پەترۆس ١:١٩-٢١)، بە پێچەوانەی پێغەمبەرە درۆزنەکانەوە (یەرمیا ١٤:١٤) (یەرمیا ٢٣:٩-٣٢ و حزقیێل ١٣:٢-٣،١٧-٢٣ *بخوێنەوە*).

٢. پێغەمبەران چۆن پێشبینییان دەکرد؟

پێغەمبەران پەیامەکانی خودایان بە چەند ڕێگەیەکی جیاواز ڕادەگەیاند: بە وشە، بە کردار (نمایشکردن) (یەرمیا ١٩:١٠-١١a؛ ٢٨:١٠)، بە پەرجوو (یەکەم پاشایان ١٨:٣٧-٤٠؛ بەراورد بکە بە دووەم کۆرنسۆس ١٢:١٢؛ عیبرانییەکان ٤:٢) یان بە نووسین (یەرمیا ٣٠:٢؛ ٣٦:٢،٢٨،٣٢). جگە لەوە، پێغەمبەران بە زاراوەگەلێک لەگەڵ ئیسرائیلدا قسەیان دەکرد کە ئیسرائیل لێیان تێدەگەیشت. بۆ نموونە، لە پێشبینی و وەسفەکانیاندا دەربارەی مەسیح و شانشینەکەی، چەمکەکانی پەیمانی کۆنیان بەکاردەهێنا، وەک «پەرستگا»، «قوربانگا»، «کاهینایەتی»، «قوربانییەکان»، «خەتەنەکردن»، «خاکی ئیسرائیل» و «گەلی ئیسرائیل».

٣. پێغەمبەران پێشبینیی چییان کرد؟

پێغەمبەران وشەکانی خودایان بە شێوەی فێرکردن، بەڵێن، هاندان، سەرزەنشت، ئاگادارکردنەوە و هەڕەشە دەگەیاند. پێغەمبەران ئاشکراکردنیان ڕادەگەیاند دەربارەی خودی خودا (ئیشایا ٤٠:١١-٣١ *بخوێنەوە*)، دەربارەی ویستی خودا (یاسا) و پلانی هەتاهەتاییی خودا (ئیشایا ٤٩:٦؛ ٥٦:٣-٨). ڕابردوویان ڕوون دەکردەوە (ئیشایا ٤٨:٣-٦a؛ یەرمیا ٢:١١-١٣)، ڕووناکییان دەخستە سەر ئێستا (ئیشایا ٤٨:١٧-١٨؛ یەرمیا ٢:٢٠-٢٢)، یان داهاتوویان ئاشکرا دەکرد (ئیشایا ٤٨:٦b-٨a؛ یەرمیا ٢:٣٦-٣٧؛ یەرمیا ٢٣:١-٨؛ ٢٩:١٠-١١ *بخوێنەوە*).

بەڵام پێغەمبەران بەتایبەتی کاتێک لەلایەن خوداوە دەنێردران کە گەلی ئیسرائیل لە خودا و پلانەکەی لایان دەدا. ئەو کاتە پێغەمبەران داوەرییە دادپەروەرانەکانی خودایان دژی گەل ڕادەگەیاند، بۆ نموونە دەربارەی لەناوچوونی ئیسرائیل و یەهودا و دوورخرانەوەیان بۆ ئاشوور و بابل (یەرمیا ١:٥،١٠؛ یەرمیا ٢٧؛ یەرمیا ٤٦-٥١؛ حزقیێل ٢٥-٣٢). بەڵام پێغەمبەران بەڵێنە پڕ لە بەزەییەکانی خودایشیان بە گەلەکەی ڕادەگەیاند، بۆ ئەو کەسانەی لە گوناە و نادادپەروەری تۆبەیان دەکرد (حزقیێل ٣٣:٧-١١) (هەروەها حزقیێل ٣٣:١٢-٢٠ *بخوێنەوە*)! «پاشماوەیەک» یان «بەشێکی ماوە» لە گەلی خودا لە دوورخرانەوەدا تۆبە دەکەن و دەگەڕێنەوە بۆ ئیسرائیلێکی نوێکراوە و بۆ لای خودای بەهێز (ئیشایا ٩:١؛ ١٠:٢٠-٢٣). خودای بەهێز عیسای مەسیحە (بەراورد بکە ئیشایا ١٠:٢١ لەگەڵ ئیشایا ٩:٥). بۆ ئەوان ئیسرائیل دووبارە بنیاد دەنرێتەوە (حزقیێل ٣٤:١١-٢٤؛ ٣٦:١٦-٣٨ *بخوێنەوە*).

٤. پێشبینیی بەمەرج و بێمەرج

پێشبینییەکانی پەیمانی کۆن دەکرا بەمەرج یان بێمەرج بن. هەندێک لە پێشبینییەکانی پەیمانی کۆن هیچ مەرجێکیان پێوە نەبەسترابوو. ئەمانە بەتایبەتی ئەو پێشبینییانەن کە دەربارەی مەسیحن (بۆ نموونە ئیشایا ٩:٥-٦). بەڵام زۆربەی پێشبینییەکانی پەیمانی کۆن مەرجیان پێوە بەسترابوو. ئەمە واتای ئەوەیە کە خودا ڕایدەگەیاند (بەڵێنی دەدا، پێشوەختە دەیگوت) کە کارێک دەکات، بەڵام ئەو کاتە دەبوو ئیسرائیل هەندێک مەرجی دیاریکراو بەجێ بهێنێت. لە پەیمانی کۆندا خودا بەڵێنی بە ئیسرائیل دا سەبارەت بە گەڕانەوەیەکی داهاتوو بۆ خاکەکە و نوێبوونەوەیەکی داهاتووی خاک و گەل. بەڵام ئەم پێشبینییانە هەمیشە بەمەرج بوون! پێشبینییەکان (بەڵێنەکان) تەنها کاتێک دەهاتنە دی کە ئیسرائیل بە یەزدان و پەیمانەکەی وەفادار بمێنێتەوە و بەردەوام گوێڕایەڵی فەرمانەکانی بێت. گەلی ئیسرائیل چەندین جار ئاگادار کرایەوە کە لادان لە یەزدان دەبێتە هۆی کشاندنەوەی بەڵێنەکانی خودا! بەڵام هەروەها کە پەشیمانی و تۆبەکردن دەبێتە هۆی کشاندنەوەی هەڕەشەکانی خودا (یەرمیا ١٨:٥-١٠)!

خودا سەروەرە و ناچار نییە هیچ بەڵێنێک بەجێ بهێنێت بۆ ئیسرائیلێکی سەرپێچیکار یان بۆ کۆیلایەکی مەسیحیی سەرپێچیکار لە سەردەمی ئێمەدا. هەموو ئەو بەڵێنانەی خودا لە پەیمانی کۆندا بە ئیسرائیلی داون:

ئ. یان بەهۆی سەرپێچییەوە کشێنراونەتەوە (یەرمیا ١٨:١١-١٢)

ب. یان بە کەسانی تر دەدرێن، چونکە ئەوان بەرهەم دەدەن (مەتا ٢١:٤١-٤٤؛ دووەم کۆرنسۆس ١:٢٠)

پ. یان پێشتر هاتوونەتە دی (لۆقا ٢٤:٤٤-٤٥ و هتد)

ت. یان بە مەودایەکی زۆر فراوانتر و بە واتایەکی بەرزتر دێنە دی (بەراورد بکە ئیشایا ٧:١٤-١٦ لەگەڵ مەتا ١:٢٣. هەروەها ئیشایا ٦٠:١٠-٢٢ لەگەڵ ئاشکراکردن ٢١ بەراورد بکە).

٥. پێشبینی و بەدیهاتن

هەموو پەیمانی کۆن لە ڕاستیدا پێشبینییەکە کە لە پەیمانی نوێدا دێتە دی. یاسا و دامەزراوەکانی گەلی ئیسرائیل لە عیسای مەسیح و شانشینەکەیدا دێنە دی (ئیشایا ٤٩:٣؛ مەتا ٥:١٧). هەندێک ڕووداوی مێژوویی لە پەیمانی کۆندا، وەک دروستکردن، دەرچوون لە میسر و گەڕانەوە لە دوورخرانەوە، «نموونە»ی پێشبینییانەن کە بەدیهاتنی ڕۆحیی خۆیان لە پەیامی ڕزگاریی پەیمانی نوێدا دەدۆزنەوە.

فەرمانڕەوایی ڕاستەوخۆی خودا (تیۆکراسی) لە پەیمانی کۆندا ئێستا لەلایەن پاشا عیساوە دێتە دی. زۆرێک لە بەڵێنەکانی پەیمانی کۆن پێشبینین و بەدیهاتنی ڕاستەقینەی خۆیان لە پەیمانی نوێدا دەدۆزنەوە.

ب. ڕاڤەکردنی پێشبینییەکانی پەیمانی کۆن

١. پێشبینییەکان لە ڕووناکیی پەیمانی نوێدا ببینە!

گرنگە لەبیرت بێت کە پەیمانی کۆن و پەیمانی نوێ پێکەوە یەک کتێبن. یەک ئاشکراکردنی بەردەوامە کە زیاتر و زیاتر ڕوون دەبێتەوە، دەربارەی پلانی خودا لە دروستکردنەوە (پەیدابوون) تا دروستکردنەوەی نوێ (ئاشکراکردن). لەبەر ئەوە هەموو پێشبینییەکانی پەیمانی کۆن دەبێت لە ڕووناکیی ئاشکراکردنی پەیمانی نوێدا ڕاڤە بکرێن! ئاشکراکردنی پەیمانی نوێ فێرمان دەکات:

ئ. کە بە جۆرێک هێشتا *پەردەیەک* بەسەر ئاشکراکردنی پەیمانی کۆندا هەیە. تەنها عیسای مەسیح دەتوانێت ئەم پەردەیە لاببات، و لەبەر ئەوە تەنها مەسیحییەکی لە نوێ لەدایکبوو دەتوانێت بە باشی لە پەیمانی کۆن تێبگات (دووەم کۆرنسۆس ٣:١٤-١٦؛ یەکەم نامەی پەترۆس ١:٩-١٢).

ب. کە دامەزراوەکان و هەندێک کەس لە پەیمانی کۆندا *سێبەر، وێنە یان هێمای* ئەو ڕاستییانە بوون کە لە عیسای مەسیحدا دەهاتن (کۆلۆسی ٢:١٧؛ عیبرانییەکان ٨:٥-٦؛ ٩:٨-١٠؛ ١٠:١). هەموو پەیمانی کۆن، لەگەڵ خاکی ئیسرائیل، چیای سییۆن، شاری ئۆرشەلیم، پەرستگا، ڕێوڕەسمەکان، پێغەمبەران، کاهینان و پاشاکان، تەنها ڕاستیی مێژوویی ڕابردوو نین، بەڵکو هەروەها *پێشبینییەکن* (ڕاگەیاندنێکن) کە لە عیسای مەسیحدا لە ئاستێکی بەرزتردا دێنە دی (مەتا ٥:١٧). ئەم سێبەر و نموونانە ئەو کاتە لە ئاستێکی بەرزتردا دڕێژە پێ دەدرێن و بۆ هەموو گەلان فراوان دەکرێن.

بۆ نموونە: «خاکی» ئیسرائیل (پەیدابوون ١٥:١٨) دەبێتە «جیهان» (ڕۆما ٤:١٣)؛ «ئۆرشەلیمی زەمینی» دەبێتە «ئۆرشەلیمی ئاسمانی و نوێ» (عیبرانییەکان ١٢:٢٢-٢٤)؛ «پەرستگا» دەبێتە «کڵێسا» (ئەفەسۆس ٢:١٩-٢٢)؛ و پێغەمبەران، کاهینان و پاشا هەڵبژێردراو و مەسحکراوەکانی پەیمانی کۆن، لە پەیمانی نوێدا دەبنە مەسیح: پێغەمبەرەکە (کردار ٣:٢٢-٢٤)، کاهینەکە (عیبرانییەکان ٧:٢٠b-٢٨) و پاشاکە (ئاشکراکردن ١٧:١٤). مەسیحییەکانیش ئەرکی پێغەمبەرایەتی، کاهینایەتی و پاشایەتی وەردەگرن (یەکەم نامەی پەترۆس ٢:٩-١٠).

پ. کە پەیمانی کۆن *پەیمانە کۆنەکە (یەکەم)*ی (یاسا) لەخۆ دەگرت، کە لە یەکەم هاتنی عیسای مەسیحدا پەیمانە نوێیەکە (دووەم) جێگەی گرتەوە (عیبرانییەکان ٧:١٢؛ ٨:٧-٩).

ت. کە گەلی خودا لە سەردەمی پەیمانی کۆندا تەنها پێکەوە لەگەڵ گەلی خودا لە سەردەمی پەیمانی نوێدا دەگاتە تەواوی (عیبرانییەکان ١١:٣٩-٤٠)!

ج. کە هیچ کەس دەسەڵات یان تێگەیشتنی خودایی نییە بۆ ئەوەی پێشبینییەکانی پەیمانی کۆن بە دروستی ڕاڤە بکات بە جیا لە ئاشکراکردنی پەیمانی نوێ (دووەم نامەی پەترۆس ١:١٩-٢١)! ئاشکراکردنی پەیمانی نوێ کلیلی ڕاڤەکردنی دروستی پێشبینییەکانی پەیمانی کۆنە! و لەبەر ئەوە پێشبینییەکان نابێت بە پێویستی بە واتای ڕاستەوخۆ ڕاڤە بکرێن، یان تەنها بە گەلی نەتەوەیی ئیسرائیلەوە سنووردار بکرێن.

٢. پەیمانی نوێ ئاشکرای دەکات کە هەندێک پێشبینی بە واتای ڕاستەوخۆ نایەنە دی

هەندێک لە قسەکانی پێغەمبەرانی پەیمانی کۆن واتایەکی ڕاستەوخۆیان هەیە، بەڵام هەروەها *واتایەکی زۆر فراوانتر، ناڕاستەوخۆ و هێماییشیان* هەیە. ئەو کاتە پەیمانی نوێ *واتا و بەدیهاتنی ڕۆحیی ڕاستەقینە* ئاشکرا دەکات.

ئ. چیای «سییۆن» بە واتا ڕاستەوخۆکەی، هەر لە پەیمانی کۆندا *هێمایە* بۆ ئەو خەڵکەی ئیسرائیل کە پشت بە خودا دەبەستن (ئیشایا ٤٩:١٤-١٦a)، یان بۆ خاکی ئیسرائیل (ئیشایا ٥١:٣)، یان بۆ شاری ئۆرشەلیم لە ئیسرائیل (ئیشایا ٥٢:١-٢). بەڵام پەیمانی نوێ ئاشکرای دەکات کە «چیای سییۆن» هەمان «ئۆرشەلیمی ئاسمانی»یە، واتە کڵێسای سەردەمی پەیمانی نوێ (عیبرانییەکان ١٢:٢٢-٢٤).

ب. زەویی نوێ. نموونەیەکی تر وەسفی زەویی نوێیە لە ئیشایا ٦٥:١-٢٥دا. ئەم وەسفە لە پەیمانی کۆندا بە خاکی نوێی ئیسرائیلەوە سنووردار دەمێنێتەوە. بەڵام لە ڕووناکیی ئاشکراکردنی پەیمانی نوێدا ڕوون دەبێتەوە کە ئەم کارە نوێکەرەوەیەی خودا لە *ئیسرائیلدا* وێنەیەکی پێشبینییانە بوو بۆ کارە نوێکەرەوەکەی خودا لە هەموو *زەویدا*. نەک تەنها خاکی ئیسرائیل (ئیشایا ٦٥:١٧)، بەڵکو هەموو زەویی ئێستا و گەردوون دەبنە زەوییەکی نوێ و گەردوونێکی نوێ (دووەم نامەی پەترۆس ٣:١٣)!

٣. پەیمانی نوێ ئاشکرای دەکات کە پێشبینییەکان بە سنووردار بۆ ئیسرائیل نایەنە دی

تەنها ئاشکراکردنی پەیمانی نوێ ڕوونی دەکاتەوە کە پێشبینییەکان بە ڕاستی باسی چی دەکەن. دوو نموونە:

ئ. ئامۆسی پێغەمبەر پێشبینیی کرد کە «ماڵە ڕووخاوەکەی داود دووبارە بنیاد دەنرێتەوە» (ئامۆس ٩:١١-١٢). ئەم پێشبینییە لە کردار ١٥:١٤-١٨دا ڕاڤە کراوە. تەنها لە ڕووناکیی ئاشکراکردنی پەیمانی نوێدا دەزانین کە ئامۆسی پێغەمبەر و یاقوب بە وشەکانی «دووبارە بنیادنانەوەی ماڵە ڕووخاوەکەی داود» باسی نوێبوونەوەیەکی نەتەوەیی داهاتووی گەلی ئیسرائیلیان نەدەکرد، بەڵکو باسی بنیادنانی گەلی خودایان دەکرد لە گەلانی تر (ناجوولەکەکان)!

ب. حزقیێل و یۆئێلی پێغەمبەر پێشبینییان کرد دەربارەی ڕژاندنی داهاتووی ڕۆحی پیرۆز و ئەو گۆڕانکارییانەی لە خەڵکی ئیسرائیلدا دروستی دەکات (حزقیێل ١١:١٩-٢٠؛ ٣٦:٢٤-٢٨؛ یۆئێل ٣:١-٢؛ لە هەندێک وەرگێڕاندا یۆئێل ٢:٢٨-٣٢). بەبێ بەدیهاتنی ئەم پێشبینییە لە پەیمانی نوێدا، دەکرا ئەم وشانە وا تێبگەیەنرێن کە تەنها ئاراستەی گەلی ئیسرائیل کراون. تەنها لە ڕووناکیی ئاشکراکردن (فێرکردن)ی پەیمانی نوێدا دەزانین کە حزقیێل و یۆئێلی پێغەمبەر نەک تەنها باسی ڕژاندنی ڕۆحی پیرۆزیان دەکرد بەسەر جوولەکەکاندا (کردار ٢:١٦-٢١ *بخوێنەوە*)، بەڵکو هەروەها باسی ڕژاندنی ڕۆحی پیرۆز بەسەر ناجوولەکەکاندا (کردار ٢:٣٩؛ ١١:١٤-١٨؛ ١٥:٧-١١ *بخوێنەوە*).

٤. پەیمانی نوێ ئاشکرای دەکات کە پێشبینییەکان ئاراستەی هەموو باوەڕداران کراون، نەک تەنها ئیسرائیل

لەم نموونانەی سەرەوە دەردەکەوێت کە لە پەیمانی کۆندا مەبەست لە وشەی «ئیسرائیل» هەمیشە بە واتای ڕاستەوخۆ گەلی *سروشتیی* ئیسرائیل نییە (ڕۆما ٩:٦a). بەتایبەتی لە پێشبینییەکانی پەیمانی کۆندا زۆرجار مەبەست لە «ئیسرائیل» *باوەڕدارانن* لە گەلی سروشتیی ئیسرائیل، واتە «گەلی ڕۆحیی خودا» (ڕۆما ٩:٦b)!

گەلی ڕۆحیی خودا لە سەردەمی پەیمانی کۆندا بە زۆری لە جوولەکە باوەڕدارەکان پێکهاتبوو، بەڵام ناجوولەکەی باوەڕداریش هەبوون (ئیشایا ٥٦:٣-٨ *بخوێنەوە*). دواتر، لە سەردەمی پەیمانی نوێدا، گەلی ڕۆحیی خودا لە جوولەکە باوەڕدارەکان و ناجوولەکە باوەڕدارەکان پێکدێت (ڕۆما ٢:٢٨-٢٩؛ گەڵاتیا ٦:١٤-١٦؛ فیلیپی ٣:٣)! کەواتە پێشبینییەکان (بەڵێنەکان)ی پەیمانی کۆن بۆ هەموو مرۆڤەکانن و تەنها بۆ ئیسرائیل نین!

بەڵێنەکانی پەیمانی کۆن پێشبینین کە لە پەیمانی نوێدا دێنە دی. لە ڕووناکیی ئاشکراکردنی پەیمانی نوێدا، هەموو بەڵێنەکانی پەیمانی کۆن لە عیسای مەسیحدا و لە ڕێگەی ئەوەوە دێنە دی، نەک لە ڕێگەی ئیسرائیلەوە (دووەم کۆرنسۆس ١:٢٠)! زۆرێک لە بەڵێنەکانی خودا لە پەیمانی کۆندا *بە ڕوالەت* تەنها بە گەلی ئیسرائیل دراون، بەڵام پەیمانی نوێ ئاشکرای دەکات کە *لە ڕاستیدا* بۆ *باوەڕدارانن* لە هەموو گەلان (لەوانەش باوەڕداران لە ئیسرائیل)! (گەڵاتیا ٣:١٦-٢٩ *بخوێنەوە*). ئەم تێگەیشتنە تەنها لەگەڵ ئاشکراکردنی پەیمانی نوێدا دێت (ئەفەسۆس ٣:٢-٦)!

٥. ئاشکراکردنەکانی خودا تەنها لە پەیمانی کۆن و پەیمانی نوێ پێکدێن و هەرگیز زیاتر فراوان ناکرێن

هەندێک مەسیحی بە هەڵە پێشبینیکردن و پێشبینییەکانی ئەمڕۆی خۆیان وەک ئاشکراکردنی زیاتر و نوێی خودا سەیر دەکەن. بەم شێوەیە پێشبینییەکانی خۆیان دەخەنە سەرووی ئاشکراکردنی خودا لە کتێبی پیرۆزدا. خودا لە ڕابردوودا زۆر جار و بە چەندین شێوە لە ڕێگەی پێغەمبەرانی پەیمانی کۆنەوە لەگەڵ باوباپیراندا قسەی کرد. بەڵام «لەم ڕۆژانەی کۆتاییدا»، واتە لە یەکەم هاتنی مەسیحەوە (کردار ٢:١٧) تا گەڕانەوەی مەسیح (یۆحەنا ٦:٣٩)، خودا وشەی کۆتایی و باڵای خۆی لە عیسای مەسیحدا بە مرۆڤەکان ڕاگەیاندووە (عیبرانییەکان ١:١-٢)!

دوای یەکەم هاتنی عیسا و تەواوبوونی کتێبی پیرۆز، هیچ پێشبینی و ئاشکراکردنێکی تر ناتوانرێت بخرێتە سەر ئاشکراکردنی خودا لە کتێبی پیرۆزدا (ئاشکراکردن ٢٢:١٨-١٩)! خودا ئەمڕۆ لە ناو و لە ڕێگەی ئەو وشانەوە لەگەڵمان قسە دەکات کە پێشتر لە کتێبی پیرۆزدا نووسراون! پۆڵس دەڵێت: «دەبێت لە نموونەی ئێمەوە ئەم ڕێسایە فێر بن: پابەندی ئەوە بن کە نووسراوە.» هیچ شتێک لە سەرووی ئەوەی نووسراوە (لە کتێبی پیرۆزدا) دامەهێنە (یەکەم کۆرنسۆس ٤:٦b).

پ. خۆشەویستی لە ڕاڤەکردنی پێشبینییەکان گرنگترە

ڕاڤەکردنی پێشبینییەکان و هێما ئاپۆکالیپتییەکانی کتێبی پیرۆز تا ئێستا زۆر مەسیحییان لێک دابڕیوە. ئەم دووبەرەکییە دەتوانێت باوەڕی هەم مەسیحییەکان و هەم نامەسیحییەکان لاواز بکات. لەبەر ئەوە ڕاڤەکردنی پێشبینییەکان دەبێت ملکەچی فێرکردنی ڕوونی کتێبی پیرۆز بمێنێتەوە، کە ئاراستەی خۆشەویستی و گۆڕان کراوە.

١. خۆت تەرخان بکە بۆ فێرکردنی ڕوونی کتێبی پیرۆز

ڕاڤەکردنی دروستی پێشبینییەکان دەربارەی گەڕانەوەی عیسا نییە کە دڵنەوایی و هاندان بە مەسیحییەکان دەبەخشێت، بەڵکو ئەو ڕاستییەیە کە ئێمە، هەرچۆنێک ئەو ڕووداوانە ڕوو بدەن، بەشداری لە شکۆکەیدا دەکەین (یەکەم سالۆنیکی ٤:١٣–٥:١١ *بخوێنەوە*)! بەسوودتر و چاکتر ئەوەیە خۆت تەرخان بکەیت بۆ فێرکردنی ڕوونی کتێبی پیرۆز و گوێڕایەڵی بیت. بەتایبەتی سەرقاڵی پەیوەندییە کەسییەکانت لەگەڵ خودا، لەگەڵ خێزانەکەت، لەگەڵ خەڵکی تر و لەگەڵ ئەو ئەرکەی خودا بۆ ژیانت پێی داویت. سەرنجت بخەرە سەر ڕاگەیاندنی ئینجیل بە جیهان، دروستکردنی قوتابی، بنیادنانی کڵێسا و بەتایبەتی شکۆدارکردنی خودا! ئەمە گرنگترە لە مشتومڕکردن لەسەر ڕاڤەکردنی دروستی پێشبینییەکان.

٢. پێشبینییەکان بە خاکەڕاییەوە ڕاڤە بکە

عیسا دەفەرموێت: «بۆ ئێوە نییە ئەو کات و وەرزانە بزانن کە باوک بە دەسەڵاتی خۆی دیاری کردوون» (کردار ١:٧). پۆڵس دەڵێت: «پێویست ناکات دەربارەی ئەو کاتەی ئەمە ڕوو دەدات بۆتان بنووسم، چونکە خۆتان باش دەزانن کە ڕۆژی پەروەردگار وەک دزێک لە شەودا دێت» (یەکەم سالۆنیکی ٥:١-٢). لەبەر ئەوە «کات» و «ساتەکە» یان «چرکەساتەکە» بە ڕاستی پێشوەختە نازانرێن! لەبەر ئەوە پێویستە پێشبینییەکان بە ئاستێکی بەرزی خاکەڕاییەوە ڕاڤە بکەین. چونکە کاتێک بۆچوونەکان سەبارەت بە ڕووداوەکانی داهاتوو بە هێزەوە دەخرێنە ڕوو، بەڵام دواتر دەردەکەوێت کە هەڵە بوون، ئەم هەڵەیە باوەڕی زۆر کەس لاواز دەکات لە جیاتی ئەوەی بنیادی بنێت!

٣. خۆشەویستی بکە بە ئامانجت، نەک زانین

پۆڵس دەڵێت: «ئەگەر دیاریی پێشبینیکردنم هەبێت و هەموو نهێنییەکان بزانم، ئەگەر هەموو زانینێکم هەبێت و ئەو باوەڕەم هەبێت کە چیاکان دەگوازێتەوە، بەڵام خۆشەویستیم نەبێت، هیچ نیم» (یەکەم کۆرنسۆس ١٣:٢). لەبەر ئەوە خۆشویستنی یەکتر لە چاوی خودادا زۆر گرنگترە لە زانینی دروست دەربارەی پێشبینییەکان (ڕۆما ١٣:١٠). بڕیار بدە «باشترە مشتومڕەکە بدۆڕێنیت و مرۆڤەکە ببەیتەوە، نەک مشتومڕەکە ببەیتەوە و مرۆڤەکە بدۆڕێنیت.»

٤. وەڵامی پێشبینییەکی دیاریکراو بدەرەوە بە شێوەیەی ڕۆحی پیرۆز لە بنەڕەتدا مەبەستی بوو

کاتێک پێشبینییەک باسی ئاگادارکردنەوە یان هەڕەشەیەک دەکات، بە تۆبەکردن و گۆڕینی ژیان وەڵامی بدەرەوە. کاتێک پێشبینییەک باسی بەڵێنێک دەکات، بە سوپاسگوزاری، خۆشی، هیوا، دڵگەرمی، بەرگەگرتن و خۆڕاگری وەڵامی بدەرەوە. ئامانجی کۆتایی هەموو پێشبینییەکان زانین نییە، بەڵکو ژیانێکی گۆڕاوە.